

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos (2019–2020 m.), kuria papildoma bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“

[COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE)]

(2018/C 237/06)

Pranešėjas: **Jacques LEMERCIER**

Konsultavimasis	Europos Komisija 2018 1 18 Europos Sąjungos Taryba 2018 1 10
Teisinis pagrindas	Euratomo sutarties 106 a straipsnis ir SESV 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2018 3 9
Priimta plenarinėje sesijoje	2018 3 14
Plenarinė sesija Nr.	533
Balsavimo rezultatai	178/0/7
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Į 2019–2020 m. Euratomo programą perkeliama 2014–2018 m. Euratomo programos mokslinių tyrimų veikla ir programos yra visiškai suderintos. Komisijos pasiūlyme pateikiama labai nedaug pakeitimų. Jie daugiausia susiję su biudžetu ir jais siekiama užtikrinti programos tęstinumą.

1.2 EESRK atkreipia dėmesį į šiuos pakeitimus, atsižvelgdamas į savo ankstesnes nuomones šia tema ⁽¹⁾.

1.3 Euratomo finansuojamais branduolių dalijimosi moksliniais tyrimais pirmiausia siekiama padidinti branduolinių technologijų saugą. EESRK mano, kad branduolinės saugos aspektams turi būti skiriama kuo daugiau dėmesio. Radioaktyvių ilgaamžių branduolinių atliekų mažinimas ir saugojimas, daliųjų medžiagų kontrolė ir radiacinė sauga taip pat turėtų būti prioritetai. Apie šias mokslinių tyrimų sritis turi būti diskutuojama Europos branduolinės energetikos forume (angl. ENEF), kuriame yra atstovaujama pilietinei visuomenei, įskaitant EESRK.

1.4 Komitetas pakartoja ir patvirtina savo ankstesnėse nuomonėse išdėstytos pozicijos esmę, kad turi būti išsaugotos ir didinamos žinios apie branduolines technologijas, jų naudojimą ir pasekmes. Kadangi Euratomo BTMV bendroji programa atlieka koordinavimo vaidmenį telkiant išteklius ir integruojant bendras pastangas, ji sukuria labai svarbią Europos pridėtinę vertę ⁽²⁾.

1.5 EESRK taip pat primena savo pageidavimą, kad Europos Komisija ir toliau skatintų plačiau naudoti neiškastinių atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir iš naujo nustatytą branduolinės energijos dalį valstybių narių energijos rūšių derinyje.

1.6 Po daugelyje Europos elektrinių įvykusių incidentų dabar jau yra akivaizdu, kad subranga yra nesaugumo veiksnys užtikrinant atominę elektrinių priežiūrą. EESRK mano, kad subrangos sutarčių sudarymas turėtų būti ribojamas ir labai išsamiai apibrėžtas.

1.7 EESRK prašo šiems klausimams skirti ypatingą dėmesį svarstant „Brexit“ klausimą ir Jungtinei Karalystei *de facto* pasitraukiant iš Europos atominės energijos bendrijos sutarties.

⁽¹⁾ OL C 34, 2017 2 2, p. 66, OL C 181, 2012 6 21, p. 111 ir OL C 318, 2011 10 29, p. 127.

⁽²⁾ OL C 181, 2012 6 21, p. 111 ir OL C 318, 2011 10 29, p. 127.

2. Svarbiausios Komisijos komunikato nuostatos

2.1 Komisijos pasiūlymo tikslas – priimti naują reglamentą, kuriuo būtų pratęsiama visa mokslinių tyrimų veikla, vykdoma pagal Tarybos reglamentą (Euratomas) Nr. 1314/2013 dėl Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos (2014–2018 m.), kuria papildoma bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“.

2.2 Pasiūlymu dėl 2019–2020 m. Euratomo programos papildoma programa „Horizontas 2020“. Jame nustatytas tiesioginiams ir netiesioginiams veiksams finansuoti skirtas biudžetas, išdėstyti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) tikslai ir nurodytos MTTP paramos priemonės.

2.3 Pagal Euratomo sutarties 7 straipsnį dabartinė (2014–2018 m.) Euratomo programa sudaryta ne ilgesniam kaip penkerių metų laikotarpiui. Pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad programa būtų toliau sklandžiai įgyvendinama 2019–2020 m. Toks požiūris leis užtikrinti didesnę suderinamumą su programos „Horizontas 2020“ tvarkaraščiu. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad Euratomo programomis ir programa „Horizontas 2020“ siekiama vienas kitą papildančių tikslų.

3. Bendrosios pastabos

3.1 EESRK atkreipia dėmesį į Komisijos išvadą dėl 2014–2018 m. Euratomo programos tarpinio vertinimo, ypač į tai, kad Komisijos atliktose analizėse „nepateikta jokių galutinių išvadų, dėl kurių būtų suabejota 2014–2018 m. programos strategija ir formatu arba reikėtų pasiūlyti peržiūrėti programos taikymo sritį, veiklą arba įgyvendinimo būdą 2019–2020 m.“.

3.2 EESRK taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad 2016 m. spalio mėn. – 2017 m. sausio mėn. viešos konsultacijos, surengtos siekiant papildyti tarpinį 2014–2018 m. Euratomo programos vertinimą ir pasiūlymą dėl 2019–2020 m. Euratomo programos parodė, kad iš esmės programa vertinama teigiamai: 80 proc. konsultacijų dalyvių sutiko arba visiškai sutiko, kad programa yra svarbi. Be to, dalyviai itin palankiai įvertino rezultatus, pasiektus švietimo ir mokymo, atliekų tvarkymo mokslinių tyrimų, taip pat eksploatuojamų reaktorių saugos ir branduolių sintezės mokslinių tyrimų srityse. Tačiau atrodo, kad programa nepadarė sverto poveikio privačiojo sektoriaus investicijoms.

3.3 Galiausiai Komisija įsipareigojo užtikrinti, kad rengiant 2019–2020 m. Euratomo darbo programą ar vykdamą įprastą Euratomo programos priežiūros ir valdymo veiklą bus atsižvelgta į įvairių suinteresuotųjų subjektų pateiktas rekomendacijas, o rekomendacijos dėl ilgesnio laikotarpio aspektų bus išnagrinėtos kitos Euratomo programos *ex ante* poveikio vertinime, kuris bus atliktas pagal naują daugiametę finansinę programą (laikotarpiu po 2020 m.).

3.4 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir, atsižvelgdamas į savo ankstesnes nuomones šia tema, išreiškia pritarimą Komisijos pasiūlymui.

3.5 Atsižvelgdamas į savo ankstesnes nuomones EESRK pabrėžia, kad Euratomo finansuojamais branduolių dalijimosi moksliniais tyrimais pirmiausia siekiama padidinti branduolinių technologijų saugą. EESRK mano, kad branduolinės saugos aspektams turi būti skiriama kuo daugiau dėmesio. Radioaktyvių ilgaamžių branduolinių atliekų mažinimas ir saugojimas, daliųjų medžiagų kontrolė ir radiacinė sauga taip pat turėtų būti prioritetais.

3.6 Komitetas dar kartą pabrėžia, kad turi būti išsaugotos ir didinamos žinios apie branduolines technologijas, jų naudojimą ir pasekmes. Kadangi Euratomo BTMV bendroji programa atlieka koordinavimo vaidmenį telkiant išteklius ir integruojant bendras pastangas, ji sukuria labai svarbią Europos pridėtinę vertę ⁽³⁾.

Bruselis, 2018 m. kovo 14 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS

⁽³⁾ OL C 181, 2012 6 21, p. 111 ir OL C 318, 2011 10 29, p. 127.